

Hr Tiit Kuusmik
Toila Vallavalitsus
toilavv@toila.ee

Teie 21.03.2016 nr 6.2-2.4/1174-8

Meie 20.04.2016 nr 12.2-1/16/1147

Ehitusprojekti kooskõlastamata jätmine

Austatud härra vallavanem

Esitasite ehitusseadustiku § 120 lõike 3 alusel Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks Ida-Virumaal Toila vallas Päite ja Vaivina küladesse kavandatava Päite-Vaivina tuulepargi ehitusprojekti.

Väidate kirjas, et tuulepargi ehitusprojekti koostamise aluseks olevad projekteerimistingimused on kooskõlastatud Kaitseministeeriumiga (KaM 30.12.2015. a. kiri nr 12.2-1/15/5199). Kaitseministeerium on seisukohal, et ei ole Päite-Vaivina tuulepargi projekteerimistingimusi kooskõlastanud, sest:

1. Kaitseministeeriumiga oleks tulnud kooskõlastada ka vaidemenetluse tulemusel 17.03.2016. a. korralduse nr 44 „Toila Vallavalitsuse 19. jaanuari 2016. a. korralduse nr 11 „Projekteerimistingimuste väljastamine ja keskkonnamõju hindamise mittealgatamine Päite-Vaivina tuulikupargi projekteerimiseks“ osaliseks kehtetuks tunnistamine ja nõue ehituslubade väljaandmiseks vaide läbivaatamine“ punktiga 1 muudetud Päite-Vaivina tuulepargi projekteerimistingimused.
2. Kaitseministeerium esitas 18.03.2016. a. kirjaga nr 12.2-1/16/5199 taotluse haldusmenetluse uuendamiseks ja jättis Päite-Vaivina tuulepargi projekteerimistingimused kooskõlastamata (kiri lisatud).

Kaitseministeeriumi seisukohad Päite-Vaivina tuulepargi ehitusprojekti kohta ja nende põhjendused:

1. Vastavalt lennundusseaduse § 35 lõikele 6¹ tuleb tuuleparkide ehitusprojektid asjakohasel juhul esitada Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks. Ehitusseadustiku § 120 lg 1 punkti 3 kohaselt on ehitise püstitamine ilma Kaitseministeeriumi antud kooskõlastuseta keelatud, kui kavandatav ehitis võib kaasa tuua riigikaitse ehitise töövõime vähenemise. Ehitusseadustiku § 120 lg 1 punkti 1 kohaselt on ehitise püstitamine ilma Kaitseministeeriumi antud kooskõlastuseta keelatud, kui kavandatav ehitis on üle 28 meetri kõrgune. Seega kehtib seadusest lähtuvalt

ehitusseadustiku §-s 120 sätestatud tegevuste keelu eeldus ning seda keeldu on võimalik ületada vaid asjakohase Kaitseministeeriumi kooskõlastusega. Seega on Päite-Vaivina tuulepargi ehitusprojekti kooskõlastamine Kaitseministeeriumiga nõutav. Sama nõue oli sätestatud ka Toila Vallavalitsuse 19.01.2016. a. korraldusega nr 11 antud ja 17.03.2016. a. korraldusega nr 44 muudetud projekteerimistingimustes.

2. Kaitseministeerium lähtub tuulepargi ehitusprojekti kooskõlastamismenetluses üksnes riigikaitsealistest kaalutlustest (Kaitseministeeriumi põhimääruse § 6).

3. Üheks asjaoluks kaalutusotsuse tegemisel on, kas kavandatav Päite-Vaivina tuulepark vähendab radari töövõimet või mitte. Seejuures on aluseks kaitseministri 26.06.2015. a. määrus nr 16 "Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta" (edaspidi määrus nr 16). Määruse nr 16 § 4 kohaselt on radari töövõime võime avastada ettenähtud kattealal olevaid objekte ja tuulegeneraatori püstitamine ei tohi radari töövõimet vähendada.

Nõuded radari kattealale on kehtestatud Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi ka NATO) 30.05.2007. a. standardiga nr DI (ADAM-ADS) (2007) 33 "Air Surveillance Analysis Baltic States Radar Coverage" (NATO konfidentsiaalse tasemega salastatud välisteave) ja NATO dokumendiga "Final Decision on MC 507, Concept for Air Surveillance" 07.01.2005. a. nr MC 507 (NATO piiratud tasemega salastatud välisteave) ning Kaitseväe juhataja 25.02.2009. a. käskkirja nr 327-K lisas "Õhuseire radarkatte rahvuslikud miinimumnõuded Eesti Kaitseväele" (konfidentsiaalse tasemega riigisaladus).

Viidatud NATO dokumendid on salastatud välisteave riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (RSVS) § 3 punkti 2 mõttes. Kaitseväe juhataja käskkirja osas on tegemist riigisaladusega RSVS § 3 punkti 1, § 7 punkti 5¹ mõttes. Seepärast peab teabele juurdepääsuks olema nii teadmismvajadus kui ka juurdepääsu luba.

4. Iga konkreetse tuulegeneraatori asukohast ja kõrgusest lähtudes analüüsitakse tuulepargi ehitusprojekti kooskõlastusmenetluses muuhulgas seda, kas radarikiire sisse jäävate tuulegeneraatori tuulikute osad võivad põhjustada:

- 1) müra tuulepargi piirkonnas;
- 2) auke radari kattealal tuulepargi läheduses;
- 3) sihtmärkide avastamise tõenäosuse vähenemist tuulepargi suunal;
- 4) vale sihtmärkide tekkimist;
- 5) sihtmärgi valet asukohta;
- 6) radari vastuvõtja üldise tundlikkuse vähenemist.

Samuti arvestatakse kavandatava tuulepargi ehitusprojekti kooskõlastusmenetluses tuulegeneraatori taha jääva pimedate sektori ulatust, piirkonnas olemasolevate tuuleparkide mõju radarile ning piirkonnas varasemalt kooskõlastatud, kuid veel rajamata tuuleparkide mõju radarile.

5. Eesti Vabariigis Põhja-Atlandi lepinguga ühinemise seaduse alusel kohaldub Eestis Põhja-Atlandi leping. Põhja-Atlandi lepingu artikkel 3 kohaselt säilitavad ja arendavad lepinguosalistel eraldi ja ühiselt lepingu eesmärkide paremaks saavutamiseks, pidevalt ja tulemuslikult end arendades ning üksteist aidates oma individuaalset ja kollektiivset võimekust osutada vastupanu relvastatud rünnakule. Sama leping paneb Eesti Vabariigile kohustuse omada

võimekust välisrännakute tõrjumiseks nii oma territooriumi kui ka Põhja-Atlandi piirkonna kaitseks.

6. Eesti riigile kuuluvad radarid, olles osa NATO ühtsest integreeritud õhuseiresüsteemist, ning punktis 7 nimetatud raadiosüsteem on eelmises punktis viidatud kohustuste täitmisel olulisemateks vahenditeks. Kaitseministeeriumi ülesandeks on tagada Eesti riigi julgeolek, millist ülesannet ei täideta üksnes avalikes huvides, vaid ka iga ettevõtja ning üksikindiviidi huvides.

7. Teiseks asjaoluks kaalutlusotsuse tegemisel on, kas kavandatav Päite-Vaivina tuulepark vähendab luure- ja julgeolekuteabe kogumise eesmärgil kasutatavat raadiosüsteemi töövõimet või mitte (Kaitseväe korralduse seaduse § 22³). Raadiosüsteemi töövõime on võime kiirata, avastada, positsioneerida ja tuvastada raadiosagedusel levivat elektromagnetlainet. Ehitusseadustiku § 120 lõike 1 punkti 3 kohaselt on kooskõlastusmenetluses hinnatavaks asjaoluks ehitise püstitamise tulemusel raadiosüsteemi töövõime vähenemine.

8. Iga konkreetse tuulegeneraatori asukohast ja kõrgusest lähtudes analüüsitakse tuulepargi ehitusprojekti kooskõlastusmenetluses muuhulgas seda, kas tuulegeneraator tingib järgmisi nähtusi, mis vähendavad raadiosüsteemi töövõime vähenemise:

- 1) tuulegeneraatorite taha jäävad pimealad;
- 2) tuulegeneraatori labadelt peegeldunud signaalid, mis otse levivate ja peegeldunud signaalide liitumise tõttu vähendavad otse levivate signaalide tugevust;
- 3) tuulegeneraatorite labadelt peegeldunud signaalide tõttu tekivad virtuaalsed signaalid;
- 4) väheneb võimekus positsioneerida signaaliallikat.

Samuti arvestatakse asjaolu, et raadiosüsteemi töövõime on tagatud, kui signaaliallika ja vastuvõtusensori vahel on otsenähtavus.

9. Õhuväe õhuseiredivisjon on teostanud 09.12.2015. a. kavandatava Päite-Vaivina tuulepargi kohta analüüsi, mis on avaliku teabe seaduse § 35 lg 1 p 9 alusel tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Analüüsis hinnati kavandatavate tuulegeneraatorite mõju radari töövõimele. Analüüsi tulemusel jõuti järeldusele, et lähtudes konkreetsest tuulegeneraatori asukohast ei vähene radari töövõime, kui planeeritavale alale püstitatakse 115–146 meetri kõrgused tuulegeneraatorid (torn koos labadega). Vastasel juhul väheneb radari töövõime.

10. Luurekeskus teostas 18.04.2016. a. kavandatava Päite-Vaivina tuulepargi kohta analüüsi, mis on avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 p 9 alusel tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Analüüsis hinnati kavandatava Päite-Vaivina tuulepargi mõju luure- ja julgeolekuteabe kogumise eesmärgil kasutatavat raadiosüsteemi töövõimele, sh kavandatava tuulepargi mõju elektromagnetlainete levimisele piirkonnas. Analüüsi alusel väheneb raadiosüsteemi töövõime, kui püstitada Päite-Vaivina tuulepark, sest tagatud ei ole signaaliallika ja vastuvõtusensori vaheline otsenähtavus, mille tagajärjel tekivad pimealad. Samuti vähenevad otse levivate signaalide tugevused, tekivad virtuaalsed signaalid ja väheneb võimekus positsioneerida signaaliallikat.

11. Seega vähendab ehitusprojekti kohaselt kavandatav Päite-Vaivina tuulepark eelhoiatuseks kasutatava raadiosüsteemi töövõimet, misõttu ei ole võimalik Päite-Vaivina tuuleparki ehitusprojekti kohaselt rajada.

12. Juhime tähelepanu veel sellele, et kavandatava tuulepargi ehitusprojekti leheküljel 3 nimetatakse ministri määrust *./Ehitusprojekti kontrollimist (ekspertiisi) on mõistlik rakendada sellisele ehitusprojektile, mis on ehitamise aluseks võtmiseks sobivas mahus ja detailsuses, ehk siis vastavalt ministri määrusele Põhiprojekti staadiumis. ./.* Arusaamatuks jääb, millist konkreetset ministri määrust tekstis mõeldud on.

Kokkuvõte

Lähtudes eeltoodust ning ehitusseadustiku § 120 lg 1 punktist 3, ei kooskõlasta Kaitseministeerium Toila Vallavalitsuse poolt kooskõlastamiseks esitatud Päite-Vaivina tuulepargi ehitusprojekti, mille järgi soovitakse Ida-Virumaale Toila valda Päite ja Vaivina küladesse püstitada 28 115-146 meetri kõrgust tuulegeneraatorit.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ingvar Pärnamäe

Kaitseinvesteeringute asekancler

Lisa: Kaitseministeeriumi 18.03.2016. a. kiri nr 12.2-1/16/5199

Heddy Klasen 717 0165

heddy.klasen@kaitseministeerium.ee